

HOÀNG VĂN SINH

KỸ THUẬT TRỒNG

QUÝT HỒNG

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

HOÀNG VĂN SINH

GHI LẠI TỪ KINH NGHIỆM CỦA CÁC NHÀ VƯỜN

**KỸ THUẬT TRỒNG
QUÝT HỒNG**

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

PHẦN MỘT

TRỒNG CÂY QUÝT HỒNG

I. NGUỒN GỐC GIỐNG QUÝT HỒNG

Ở đồng bằng Sông Cửu Long từ trước năm 1975 vùng Lai Vung (Đồng Tháp) vườn cam quýt đặc sản cũng khá nhiều nhưng hầu hết là quýt Đường và cam Mật. Trong số này có một số ít chủ vườn chuyển sang trồng một loại quýt trái rất to và màu hồng rất đẹp, bán rất đắt vào dịp lễ, tết mà dường như không ai tìm hiểu nó ở đâu và đặc tính nó như thế nào. Đó là Quýt Hồng (Có người còn gọi là quýt Tiểu). Họ trồng theo kiểu cam quýt cũ. Lúc đầu có người cũng nản vì loại giống này chưa phổ biến và khó trồng. Nhưng tính về hiệu quả kinh tế thì nó có phần trội hơn quýt Đường và cam Mật nên một số chủ vườn chịu khó tìm hiểu, thử nghiệm và họ đã thành công. Kết quả bước đầu của một số ít vườn Quýt Hồng là một sự khích lệ, là nhân tố thúc đẩy mọi người làm vườn nhân rộng ra như ngày nay.

Để tìm hiểu chính xác về nguồn gốc của Quýt Hồng thì những người làm vườn kỳ cựu nhất cho biết: Lúc đầu

tình cờ họ thấy trái quýt có màu sắc đẹp nên đem về trồng thử, rồi lần lần phổ biến nhân giống rộng ra. Còn về tên gọi thì có người kêu là Quýt Hồng, kẻ gọi là Quýt Tiều. Họ gọi lẫn lộn mà không phân biệt được tên nào là đúng. Có người giải thích Quýt Tiều và Quýt Hồng có vẻ thông thạo nhưng họ vẫn không biết rõ xuất xứ. Họ bảo rằng trái quýt hơi dẹp, to và lõm đít là Quýt Hồng, còn trái hơi tròn và nhỏ hơn là Quýt Tiều, mặc dù hai thứ này đều có màu hồng hồng như nhau.

Còn tài liệu về cây ăn trái, nhất là cam quýt ở nước ta rất đa dạng (như vùng Vĩnh Long, Sađéc, Cần Thơ) có đề cập đến quýt Đường, quýt Xiêm, quýt Ta và các giống quýt nổi tiếng khác như Quýt Quảng Đông (Cao Lộc Lạng Sơn), Quýt Lý Nhân (Hà Nam Ninh), Quýt Hương Cấn (Huế), Quýt Đại Lộc (Quảng Nam), và một loại quýt vỏ vàng ở Bắc Sơn. Ngoài ra không thấy tài liệu nào đề cập đến Quýt Tiều hay Quýt Hồng nổi tiếng ở Lai Vung, Đồng Tháp hiện nay. Chúng ta không có dịp xác định một trong các loại quýt kể trên có giống Quýt Hồng hay không. Có điều làm cho chúng ta suy nghĩ là các loại quýt đó còn lưu trồng hay đã mất giống mà không được dư luận trong giới làm vườn trồng cây

ăn trái để cập đến. Nhưng đối với Quýt Hồng ở Lai Vung, Đồng Tháp, mấy năm gần đây đã được phổ biến rộng rãi, sản phẩm trái bán khắp trong nước và giống cây trồng cũng được nhân rộng ra nhiều nơi.

II. GIỐNG CÂY TRỒNG

1. Chọn giống

Ngày xưa ông bà thường nói: "Mua heo chọn nái, cưới gái chọn giòng". Về phương diện làm vườn cũng vậy, vì trồng cây mà không chọn giống thì uổng công. Từ ngày trồng cây đến ngày thu hoạch, ta tốn biết bao công sức và tiền bạc mà cây chậm phát triển, cho năng suất không cao thì phí công, hao của biết chừng nào.

Muốn lập một vườn Quýt Hồng dù trồng bằng cây con, nhánh chiết hoặc tháp¹⁾ cũng đều phải chọn giống.

2. Các loại cây trồng

a) Trồng bằng cây con:

Trồng cây con là cách gây giống bằng phương pháp hữu tính, là quá trình tạo cây từ hạt. Phương pháp này mang đặc tính di truyền của cây mẹ. Nên ta chỉ lựa một cây quýt nào cho quả tốt rồi lấy hạt đem ương. Cách

¹⁾ Tháp: Ở đây ta hiểu là cách lai ghép cây (Quýt Hồng)

này có thể thực hiện được nhiều cây giống cùng một lúc nhưng phải có thời gian chờ cây con lớn. Thường thì đem ra vườn ngâm từ một năm trở lên mới có thể trồng được. Có hai cách trồng cây con: Bứng từ vườn ươm nguyên cây đem trồng hoặc chiết ngang tấc (xem phần chiết nhánh).

b) Trồng bằng nhánh chiết:

Gây giống bằng phương pháp chiết nhánh tương đối dễ, mau trồng và mau có trái hơn trồng bằng cây con, nhưng cũng hạn chế về mặt số lượng. Nhánh chiết cũng phải lựa giống cây tốt và nhánh tốt. Thường thì nhánh chiết từ cây mẹ nguyên là cây con có từ 3 năm tuổi trở lên và không quá 5 năm thì nó sẽ phát triển mạnh hơn, nhưng sẽ có trái trễ hơn nhánh chiết từ cây mẹ nguyên là nhánh chiết.

c) Trồng bằng cây tháp (ghép):

Quýt Hồng phát triển ở Lai Vung, Đồng Tháp khá lâu nhưng với cái bệnh chết bất thường đến nay cũng chưa ai chữa trị được để khỏi trồng cây khác. Nên người ta tìm một gốc cây có quan hệ họ hàng về mặt thực vật rễ phát triển tốt, bền, ít chết bậy như chanh, cam, bưởi

v.v... để tháp (ghép) Quýt Hồng vào.

Gốc tháp phải đạt yêu cầu sau:

- Có sức sinh trưởng tương đương với cành tháp.
- Có bộ rễ sinh trưởng mạnh, đâm chồi nhiều và sinh nhiều rễ phụ.
- Dễ thích ứng và chịu đựng tốt với điều kiện thời tiết như mưa, nắng, ngập nước v.v...

Với điều kiện trên ta nhận thấy dùng chanh để làm gốc tháp là thích hợp nhất.

Trồng Quýt bằng phương pháp tháp (ghép) thì việc gây giống còn khó khăn và chậm. Cần thời gian chuẩn bị cây trồng và kỹ thuật tháp (ghép) cao mới đủ số lượng trồng nhiều, nhưng rất bảo đảm về mặt phát triển và lợi được nhiều về phương diện khác như: Không cần phải làm bờ quá cao tốn kém, không sợ úng thủy hay nước ngập.

d) Khu ươm cây và giâm cây giống:

Muốn cây mới đem trồng vào vườn ít hao, dù cây con hay nhánh chiết, ta nên giâm ở vườn ươm một thời

gian cho cây tươi tỉnh. Khi thời tiết thuận lợi đem ra vườn trồng, cây sẽ không bị héo và mau phát triển.

Trồng một vườn cây ăn trái dù lớn hay nhỏ cũng nên có một khu dành riêng để giâm cây con trước khi đem trồng.

Có hai loại cây giâm:

* *Giâm cây con:*

Cây con ươm từ hạt khi lên cao từ 2 tấc trở lên đem giâm vào khu giâm. Sau 1 năm tuổi ta có thể bứng nguyên cây hoặc chiết ngang gốc để trồng (xem cách giâm cây con).

* *Giâm nhánh chiết hoặc cây con chiết ngang:*

- Giâm tạm (rầm)

Khi cắt một bầu chiết đã ra rễ trồng được ta nên đem rầm (giâm tạm) bằng cách để các bầu sát vào nhau nơi mát hoặc có mái che và đắp thêm vào rễ một cục đất bùn. Sau 15 ngày rễ sẽ mọc dài ra thêm thật nhiều, khi đó đem đi trồng nhánh sẽ không mất sức.

- Giâm thực thụ (thời gian từ 1 năm)

Nếu trong hoàn cảnh chuẩn bị vườn chưa xong mà muốn cây mau thu hoạch ta nên chuẩn bị cây giống và giâm trước. Nhờ cách này ta có thể rút ngắn thời gian thu hoạch tùy giâm lâu hay mau nhưng không quá 2 năm, vì cây lớn quá sẽ khó bứng. Cây giâm thực thụ phải thưa để cây phát triển. Khoảng cách giữa hai cây có thể từ 5 tấc đến 1 thước. Đây cũng là cách dự phòng để thay vào những cây chết trong vườn mỗi khi cần.

III. ĐẶC TÍNH CÂY QUÝT HỒNG VÀ ĐẤT TRỒNG

1. Đặc tính cây Quýt Hồng và đất trồng

- Phát triển nhanh, lá lớn xanh đậm, đuôi lá hơi vểnh lên, trồng sau 1 năm tốt nhanh như cam.
- Không chịu đất phèn, do đó đất bờ cũ trồng mau phát triển hơn đất mới lên bờ.
- Đối với cây từ 1 – 2 năm tuổi dường như loại đất nào trồng Quýt Hồng cũng tốt (sét vàng hay đất ruộng lớp mặt và đất bùn bồi).
- Từ ba năm trở lên mới phân biệt được loại đất nào quýt chịu và bền, vì nghề làm vườn Quýt Hồng của ta hiện nay có tính cách bắt chước và lan truyền theo kinh

nghiệm chớ chưa có một cơ quan chuyên môn nghiên cứu và qui hoạch xem vùng đất nào trồng được và đất nào trồng không được.

- Theo kinh nghiệm của người làm vườn lâu năm, vườn nào có đem vào một lớp mặt đất ruộng thì cây bền hơn, vườn đào mương to đủ đất tại chỗ khỏi phải nông đất thêm.

- Đặc biệt là đất bùn bồi (loại đất gần sông) trồng Quýt Hồng cây mau suy (vàng lá chết yếu trước khi có trái hoặc có trái vài ba mùa rồi cũng chết lần).

- Quýt Hồng không chịu nước đọng gốc vì vậy vùng đồng bằng Cửu Long, nhất là nơi nào đất thấp quá không trồng được. Mùa nước ngập, nước rút chậm thì rễ thối, cây chết. Những nơi này muốn làm vườn phải đắp bờ thật cao và về mùa khô thì quá hốc. Tỉnh Cần Thơ vùng Phong Điền, Cầu Nhiễm, Ô Môn và một phần của Đồng Tháp giáp Cần Thơ tương đối dễ trồng vì mực nước sông lên xuống nhanh. Riêng tỉnh Đồng Tháp dọc theo bờ sông Hậu, vùng Lai Vung vườn Quýt Hồng phát triển tương đối mạnh về số lượng và chất lượng, màu da trái quýt rất đẹp.